

POSTANOWIENIE

Dnia 19 października 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Romualda Spyt (przewodniczący)

SSN Zbigniew Korzeniowski (sprawozdawca)

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z powództwa A. G.
przeciwko I.F. Sp. z o.o. w [...]
o przywrócenie do pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 19 października 2017 r.,
zażalenia powoda na postanowienie Sądu Okręgowego [...]
z dnia 30 marca 2017 r.,

**uchyla zaskarżone postanowienie, pozostawiając Sądowi
Okręgowemu [...] rozstrzygnięcie o kosztach postępowania
zażaleniowego.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy [...] postanowieniem z 30 marca 2017 r. odrzucił apelację powoda A. G. od wyroku zaocznego Sądu Rejonowego z 15 września 2016 r. Wyrokiem tym Sąd Rejonowy przywrócił powoda do pracy u strony pozwanej Sp. z o.o. w [...] (pkt I), zasądził od pozwanej na rzecz powoda 3.000 zł tytułem wynagrodzenia za okres pozostawania bez pracy – płatne pod warunkiem podjęcia pracy (pkt II), oddalił dalej idące powództwo o wynagrodzenie za okres pozostawania bez pracy i sprostowanie świadectwa prac (pkt III) oraz orzekł o kosztach (pkt IV).

W uzasadnieniu orzeczenia z punktu III wyroku Sąd podał, że doszło do rozwiązania umowy o pracę na podstawie art. 52 § 1 pkt 1 k.p. Powód żądał przywrócenia do pracy i zasądzenia wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy w kwocie 9.000 zł (za 3 miesiące). Sąd przywracając powoda do pracy za niezasadne uznał zasądzenie wynagrodzenia wyższego niż za jeden miesiąc (art. 57 § 1 k.p.) i dlatego oddalił żądanie ponad kwotę 3.000 zł. Oddalił też żądanie sprostowania świadectwa pracy.

Powód wniósł apelację w której wniósł o uchylenie orzeczenia o przywróceniu do pracy wraz z zasądzeniem wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy i orzeczenie w to miejsce odszkodowania w kwocie 15.000 zł (w wysokości trzymiesięcznego wynagrodzenia) za niezasadne rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia. W uzasadnieniu podał, że został zlikwidowany zakład w którym pracował.

Sąd Okręgowy apelację uznał za niedopuszczalną (art. 370 k.p.c.) „z uwagi na brak przesłanki pokrzywdzenia skarżącego”. Powód zaskarżył rozstrzygnięcie w przeważającej części dla niego pozytywne i zasądzone zgodnie z jego żądaniem, bowiem żądał przywrócenia do pracy i zasądzenia 9.000 zł za czas pozostawania bez pracy. Wydanie orzeczenia zgodnego z wnioskami powoda sprawia, że nie ma on interesu w zaskarżeniu (*gravamen*), a to stanowi przyczynę niedopuszczalności wniesionego środka odwoławczego. Dopiero w apelacji powód wniósł o zasądzenie odszkodowania za rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia w wysokości wynagrodzenia za okres 3 miesięcy w kwocie 15.000 zł. Sąd wskazał na art. 383 k.p.c. W konkluzji stwierdził, że powód nie ma interesu prawnego „w zakresie zaskarżonej części orzeczenia” oraz niedopuszczalne jest występowanie z nowym roszczeniem w postępowaniu apelacyjnym (art. 373 k.p.c. w związku z art. 370 k.p.c.).

W zażaleniu powód zarzucił naruszenie: 1) art. 367 § 1 k.p.c., art. 370 k.p.c., art. 373 k.p.c., art. 375 k.p.c., art. 378 § 1 k.p.c. przez odrzucenie apelacji; 2) art. 383 k.p.c. a także art. 477¹ k.p.c. w związku z art. 391 § 1 zdanie pierwsze k.p.c. – mając na względzie treść art. 45 § 1 i § 2 k.p., art. 56 § 1 i § 2 k.p., art. 57 § 1 k.p., art. 58 k.p., przez przyjęcie, że pracownik, niereprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, zgłaszający przed Sądem pierwszej instancji

żądanie przywrócenia do pracy na poprzednich warunkach oraz żądanie zasądzenia wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy na wypadek podjęcia pracy w wyniku przywrócenia do pracy w związku z rozwiązaniem umowy o pracę bez wypowiedzenia z naruszeniem przepisów o rozwiązywaniu umów o pracę w tym trybie – nie może w postępowaniu apelacyjnym zgłosić w miejsce tych żądań żądania zasądzenia odszkodowania – podczas gdy pracownik może w postępowaniu apelacyjnym zgłosić w miejsce tych żądań żądania zasądzenia odszkodowania, zwłaszcza jeżeli uwzględnić, że powołuje się na nowe fakty i dowodowy, leżące u podstaw tej zmiany.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest zasadne.

Powód ma wyraźny interes prawny w zaskarżeniu wyroku Sądu pierwszej instancji.

Wynika to z całościowej oceny tego interesu (*gravaminis*), bo wyrok Sądu pierwszej instancji nie uwzględnił w całości jego żądania a ponadto powód twierdzi, że doszło do zmiany okoliczności, co uzasadnia zmianę żądania przed Sądem drugiej instancji.

W istocie powód dochodzi wyrównania szkody wynikłej z rozwiązania umowy o pracę z naruszeniem prawa (bez wypowiedzenia - art. 52 k.p.). Sąd pierwszej instancji rozstrzygnął w wyroku, że rozwiązanie umowy było bezprawne.

Powód uzyskał przywrócenie do pracy. Twierdzi jednak, że nie uzyskał odszkodowania kompensującego utracony zarobek. Nawet gdy poprzestaje się na gruncie roszczeń prawa pracy (art. 300 k.p.), to Sąd zasądził wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy w minimalnym zakresie (art. 57 § 1 k.p.). Powód zaś żądał wynagrodzenia za 3 miesiące pozostawania bez pracy. Umowę rozwiązano 20 kwietnia 2016 r. a wyrok zapadł 15 września 2016 r. i Sąd oddalił dalej idące powództwo o wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy (ponad 1 miesiąc).

To, że powód w apelacji zmienił żądanie na odszkodowanie nie oznacza utraty interesu prawnego w zaskarżeniu wyroku Sądu pierwszej instancji. Po pierwsze dalej chodzi o odszkodowanie wynikające z bezprawnego rozwiązania

stosunku pracy. Powód może dochodzić odszkodowania większego niż zasądzone w pierwszej instancji. Wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy stanowi odszkodowanie a nie wynagrodzenie za pracę, bo powód nie świadczy pracy po rozwiązaniu zatrudnienia. Jest to więc rodzajowo odszkodowanie a nie wynagrodzenie za pracę. Pracownik ma prawo do kompensaty szkody w granicach prawa materialnego. Sąd nie jest związany podstawą prawną.

Po wtóre jeśli trzymać się konwencji roszczeń określonych w Kodeksie pracy przez prawodawcę, to chodzi o ustawowe roszczenie alternatywne wynikające z tego samego zdarzenia, czyli rozwiązania stosunku pracy (art. 56 k.p.). Wówczas spór powinien być rozpoznany i zakończony w jednym postępowaniu. Oznacza to, że powód mógł zmienić żądanie w postępowaniu apelacyjnym i w miejsce przywrócenia do pracy żądać odszkodowania. Powód przedstawia uzasadnienie takiej zmiany, bo twierdzi, że przywrócenie jest nierealne, gdyż pracodawca uległ likwidacji. Podstawę procesową dla takiej zmiany znajduje w art. 383 k.p.c. Uzasadnia to rozpoznanie apelacji i rozstrzygnięcie sprawy wyrokiem. Nie należy to do odrzucenia apelacji i postanowienia zamykającego postępowanie (odrzucającego apelację).

Alternatywne roszczenia przywrócenia do pracy i wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy albo odszkodowania wynikają z bezprawności lub niezasadności tego samego rozwiązania umowy o pracę, obejmują więc ten sam przedmiot rozstrzygnięcia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 9 maja 2008 r., II PK 319/07).

Niezależnie od osadzenia zmiany żądania w regulacji z art. 383 k.p.c. powód nadal żąda większego odszkodowania, choć na innej podstawie, niż przyjęta w wyroku Sądu pierwszej instancji. Skarżący wystarczająco wykazał interes prawny w zaskarżeniu wyroku, dlatego apelacja nie mogła być odrzucona.

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji (art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. oraz art. 108 § 2 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c.).